CONSOLIDAREA STRATEGIILOR DE REZILIENȚĂ SOCIETALĂ ÎN DOMENIUL COMUNICĂRII ȘI INFORMĂRII ÎN SITUAȚII DE URGENȚĂ[1]

CONSOLIDATING SOCIAL RESILIENCE STRATEGIES IN THE FIELD OF COMMUNICATION AND INFORMATION IN EMERGENCY SITUATIONS

CZU:316.42:002
https://doi.org/10.53783/mtrmt2025.07

Tatiana SPĂTARU, *doctor habilitat în sociologie,*
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
al Universității de Stat din Moldova
e-mail: spatarutatiana66@gmail.com
https://orcid.org/0000-0002-6397-6735

Summary

The article analyzes the importance of strengthening societal resilience strategies in the field of communication and information during emergency situations. The international and regional context of societal resilience strategies is examined. Strategic directions for enhancing societal resilience in the Republic of Moldova, supported by the Council of Europe and the European Union, are highlighted.

The empirical part of the study presents the results of quantitative research, a component part of the subprogram "National Security of the Republic of Moldova in the Context of Accession to the European Union; Legal, Political and Sociological Approaches" (2024-2027), with the acronym and code: SENREMO 01.05.01.

Based on the field results, it is highlighted that the efficiency of the crisis response depends not only on resource planning, but also on the authorities' ability to convey clear, rapid, and accessible information to different social groups. Principles and tools of strategic communication, the role of mass media and digital channels, as well as the necessity of public training and preparedness for risk management, are deduced from respondents' answers.

The research results highlight that integrated communication and information strategies contribute to reducing the impact of crises, increasing trust in local public administration and strengthening societal resilience. Conclusions and recommendations are formulated for public policies and practical measures to improve communication systems in emergency situations.

Keywords: *consolidation, strategies, societal resilience, communication, information, emergency situations.*

---

[1] Articolul este elaborat în cadrul subprogramului 01.05.01 **Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice,** realizat de Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.

Contextul relevanței temei de cercetare. Provocările globale cu care se confruntă lumea modernă determină necesitatea consolidării strategiilor de reziliență societală. Ceia ce a condus spre recunoașterea necesității de a trece de la limitarea crizelor la o abordare mai structurată pe termen lung a vulnerabilităților, punând accent pe anticipare, prevenire și pregătire [1]. Consolidarea rezilienței este un efort pe termen lung, care trebuie să fie ferm integrat în politicile naționale și în planificare, abordând cauzele profunde ale crizelor recurente, nu doar consecințele acestora [2]. Dacă inițial eforturile se concentrau pe consolidarea rezilienței la nivel individual, interuman și comunitar, accentul treptat se deplasează spre dezvoltarea strategiilor de reziliență statală și societală. Se conștientizează că reziliența necesită o abordare politică, unde guvernele își vor asuma responsabilitatea principală pentru satisfacerea nevoilor populației. În cadrul Uniunii Europene este extinsă dimensiunea politicii de securitate a rezilienței, inclusiv activitatea privind prevenirea conflictelor, combaterea amenințărilor hibride, securitatea cibernetică, protejarea infrastructurilor critice și gestionarea campaniilor de dezinformare externe [1].

Uniunea Europeană dezvoltă inițiative și strategii, ce urmăresc scopul de a consolida reziliența Republicii Moldova. O strategie cuprinzătoare în acest sens vizează independența energetică și reziliența. Aceasta are un dublu obiectiv: decuplarea Republicii Moldova de insecuritățile legate de aprovizionarea cu energie din Federația Rusă și integrarea deplină pe piața energetică a UE. Sprijinul pentru implementarea acestei strategii se ridică la 250 de milioane de euro pentru 2025. Pachetul general sprijină consumatorii din Republica Moldova care se confruntă cu creșteri bruște de prețuri pe malul drept al Nistrului. Ceea ce permite compensarea costurilor pentru toate gospodăriile până la 110 kWh în fiecare lună, până la 31 decembrie 2025. De asemenea, include un fond de dificultate pentru a atenua facturile la energie ale gospodăriilor cele mai expuse și va permite compensarea creșterii costurilor la energia electrică pentru instituțiile sociale, inclusiv grădinițe, școli și spitale. Se acordă fonduri suplimentare de 15 milioane de euro pentru a sprijini facturile la energie ale întreprinderilor agroalimentare și de producție. În plus, prin mobilizarea instituțiilor financiare internaționale, vor fi disponibile fonduri suplimentare de 50 de milioane de euro pentru investiții durabile în proiecte de eficiență energetică, gestionate de către autoritățile publice locale, gospodării și IMM-uri. În cadrul acestei strategii este disponibilă o finanțare de 60 de milioane de euro pentru populația din regiunea transnistreană. Acest sprijin este condiționat de luarea unor măsuri privind libertățile fundamentale și drepturile omului în regiunea transnistreană și exclude activitățile mari consumatoare de energie [3].

O componentă a consolidării strategiilor de reziliență societală include securitatea cibernetică, de combatere a dezinformării și de includere în zona roaming a Uniunii Europene. Autorizarea în ceea ce privește utilizarea pentru Republica Moldova a rezervei UE pentru securitatea cibernetică este un progres esențial în domeniul securității cibernetice regionale și al cooperării digitale. Aderarea Republicii Moldova la zona de roaming la tarife naționale va permite cetățenilor moldoveni și călăto-

rilor din Uniunea Europeană să sune, să trimită mesaje și să utilizeze datele mobile fără a plăti taxe suplimentare. Totodată, Republica Moldova intră pe lista Uniunii Europene a țărilor terțe de încredere pentru validarea semnăturilor electronice. Acest lucru va permite validarea semnăturilor și a sigiliilor, încât întreprinderile și cetățenii din Uniunea Europeană și Republica Moldova să poată mai ușor dezvolta afaceri comune. Și pentru a consolida reziliența societății împotriva ingerințelor străine și a dezinformării în regiune, a fost creat un nou centru al Observatorului european al mass-mediei digitale, care reunește o comunitate transfrontalieră și multidisciplinară de verificatori independenți ai veridicității informației, cercetători universitari și alte părți interesate de colaborare [4]. Lansarea noului hub FACT va sprijini Ucraina și Moldova în combaterea dezinformării. Iar în Republica Moldova va contribui la asigurarea integrității electorale la următoarele scrutine [5].

Uniunea Europeană lansează în Republica Moldova o misiune civilă, instituită în mod formal la 24 aprilie 2023 la solicitarea autorităților, cu scopul de a consolida reziliența sectorului de securitate în domeniul gestionării crizelor și al contracarării amenințărilor hibride. Această inițiativă răspunde amenințărilor directe la adresa stabilității și securității frontierelor externe ale Uniunii Europene. Consiliul Europei a subliniat că sprijinul pentru Republica Moldova va rămâne ferm, în condițiile în care țara este afectată de impactul multidimensional al conflictului militar din regiune. În acest sens, misiunea va oferi consiliere strategică și va contribui la identificarea nevoilor de consiliere a capacităților instituționale, consolidând astfel reziliența statului și capacitatea sa de a răspunde eficient crizelor de securitate [6].

Următorul document, ce consolidează cooperarea bilaterală și reziliența, semnat la 21 mai 2024 de Uniunea Europeană și Republica Moldova, reprezentă primul Parteneriat pentru securitate și apărare. Acest acord strategic vizează cooperarea pe următoarele domenii relevante: misiunile și operațiunile PSAC (Politica de securitate și apărare comună) ale UE; combaterea amenințărilor hibride; probleme de natură cibernetică; consolidarea capacităților în domeniul securității și apărării; comunicarea strategică și contracararea manipulării și interferenței informațiilor străine (FIMI); neproliferare și dezarmare, arme convenționale, inclusiv arme de calibru mic și armament ușor (SALW); contraterorism și prevenirea/controlarea extremismului violent; consultări privind inițiativele, mecanismele și instrumentele de apărare relevante; instruire și educație, gestionarea integrată a frontierelor; pace și securitate pentru femei; consolidarea capacităților în domeniul securității și apărării [7].

Primul summit UE-Republica Moldova, desfășurat la Chișinău, la 4 iulie 2025, a contribuit la aprofundarea cooperării în dezvoltarea parcursului european. Declarația comună apreciază eforturile de reformă și stabilește angajamentele în domenii precum energia, securitatea și apărarea, comerțul, dezvoltarea economică, tranziția digitală și tineretul. De asemenea, subliniază sprijinul ferm al UE pentru suveranitatea, integritatea teritorială și consolidarea rezilienței Republicii Moldova [8, 9].

Sunt dezvoltate și alte inițiative și investiții semnificative în domeniul consolidării rezilienței Republicii Moldova. Proiectul „*EU4Moldova Rezilientă – Start Sigur,*

Comunități Puternice", finanțat de Comisia Europeană prin intermediul Serviciului Instrumente de Politică Externă (FPI) și implementat de Solidarity Fund PL Moldova, oferă suport pentru dotarea instituțiilor din subordinea Ministerului Afacerilor Interne cu echipamente de protecție și utilaje necesare pentru asigurarea securității și reacției rapide în situații critice. Tot în cadrul acestui proiect, cinci localități beneficiază fiecare a câte 80.000 de euro pentru proiecte inovatoare „*Sat Inteligent*", unde se vor realiza investiții în parcuri fotovoltaice, cu un buget de 190.000 de euro per localitate. Iar cinci comunități urbane beneficiază de finanțare în valoare de câte 200.000 de euro pentru proiecte de revitalizare urbană, menite să îmbunătățească calitatea vieții locuitorilor. Întreprinderi municipale în număr de 12 vor fi dotate cu tehnică de intervenție, panouri solare sau alte tehnologii de energie alternativă. Toate aceste măsuri sunt orientate spre sporirea capacităților partenerilor locali și creșterea rezilienței comunităților locale [10].

Din anul 2021 sunt finanțate prin programul anual de sprijin acțiunile *EU4Reforms* și *EU4Recovery and Resilience*, care contribuie la dezvoltarea socioeconomică durabilă, rezilientă și favorabilă incluziunii. Prin *EU4Reforms* s-au sprijinit reformele legate de Acordul de asociere UE-Moldova și de zona de liber schimb aprofundată și cuprinzătoare; reformele în domeniul bunei guvernanțe; eforturile de comunicare strategică în vederea combaterii dezinformării. *EU4Recovery and Resilience* contribuie la o dezvoltare economică rezilientă, durabilă și favorabilă incluziunii. Inclusiv prin susținerea IMM-urilor, îmbunătățirea climatului de afaceri și a capacității de inserție profesională, implementarea unei agende verzi în vederea realizării unei dezvoltări economice durabile. Suplimentar, prin intermediul Planului economic și de investiții din cadrul Parteneriatului estic sunt mobilizate fonduri sub formă de investiții publice și private [11].

Analiza efectuată relevă tendințele produse în înțelegerea și consolidarea strategiilor de reziliență. Astfel, reziliența societală nu poate fi abordată doar ca un răspuns punctual la crize, ci reprezintă un proces complex, multidimensional și de lungă durată. Necesită integrat în politicile naționale și în strategiile de dezvoltare regionale și de securitate europeană. În acest sens, sprijinul acordat de Uniunea Europeană, prin instrumente variate - de la parteneriatul pentru securitate și apărare, misiunea civică, până la programe de asistență economică, energetică și digitală – demonstrează orientarea spre o abordare sistemică, menită să reducă dependențele externe, să întărească reziliența instituțională și să consolideze coeziunea societală.

Relevanța temei de cercetare evidențiază caracterul interdependent al rezilienței, necesitatea cooperării dintre actorii naționali și partenerii regionali și internaționali, pentru a identifica cele mai coerente și eficiente soluții la provocările tot mai complexe ale lumii moderne.

Cadrul conceptual al cercetării. Reziliența societală este un concept multidimensional, care reflectă capacitatea unei societăți de a rezista la șocuri, de a reacționa adecvat în situații de urgență, de a reveni la un nivel funcțional acceptabil după pro-

ducerea unor crize majore. Reziliența societală înseamnă nu doar capacitatea de a supraviețui în fața amenințărilor, ci și dezvoltarea unor mecanisme interne de adaptare și transformare, încât societatea să devină mai bine pregătită pentru provocările viitoare. În acest context, comunicarea și informarea publică sunt elemente esențiale care influențează direct modul de mobilizare socială în fața riscurilor, nivelul de încredere în instituții și coeziunea comunitară.

În prezentul cadru conceptual strategiile de comunicare și informare reprezintă elemente componente ale rezilienței societale. Acestea includ comunicarea de risc, comunicarea de criză și post-criză. Comunicarea de risc, adaptată diverselor categorii de public, se axează pe transmiterea informației referitoare la pericole iminente, riscuri și măsuri de prevenire [12]. Comunicarea de criză se derulează în condiții de incertitudine ridicată și are drept scop menținerea calmului social, sprijinirea comportamentelor protectoare, restabilirea încrederii publicului [13]. Comunicarea post-criză este orientată către recuperare, evaluarea impactului și consolidarea capacității de adaptare pentru situații similare în viitor [14].

Canalele de comunicare tradiționale continuă să fie o sursă de referință importantă. New-media prin rețelele sociale și platformele digitale, datorită rapidității diseminării, au dobândit un rol central în gestionarea informației. Construirea unei strategii eficiente de comunicare și informare trebuie să îmbine atât comunicarea instituțională formală, cât și parteneriatele comunitare. Actorii implicați în construirea unor strategii de comunicare și informare includ instituțiile publice, mass-media, organizațiile societății civile, rețelele comunitare și însăși cetățenii.

Transparența, încrederea și participarea civică sunt elemente relevante ale prezentului cadru conceptual. În lipsa transparenței instituționale, populația dezvoltă neîncredere și se orientează către surse alternative de informare, care nu sunt întotdeauna veridice și credibile. În același timp, participarea civică activă, prin diverse forme de implicare, contribuie la consolidarea rezilienței societale, la o relație de parteneriat între instituții și cetățeni.

Comunicarea în situații de urgență este supusă riscului dezinformării. În perioadele de criză crește nivelul de incertitudine și anxietate socială. Zvonurile și fake-news-urile amplifică vulnerabilitatea mediului informațional și afectează coeziunea socială. Din acest considerent strategiile de comunicare și informare vor dezvolta mecanisme de monitorizare a spațiului informațional, corectarea falsurilor, promovarea surselor oficiale și celor verificate.

Consolidarea strategiilor de reziliență societală în domeniul comunicării și informării în situații de urgență presupune o abordare integrată, ținându-se cont de toate dimensiunile critice. Comunicarea și informarea, în cazul unei gestionări eficiente, devin temelia pe care se construiește reziliența societală, având capacitatea de a transforma crizele în oportunități de coeziune socială.

Gestionarea comunicării și informării în situații de criză este esențială pentru fortificarea strategiilor de reziliență societală. Cercetările în domeniu din ultimii ani sugerează necesitatea integrării dimensiunilor comunicării și informării în strategiile

guvernamentale de dezvoltare. În acest sens, Republica Moldova a adoptat mai multe inițiative de fortificare a rezilienței societale.

La compartimentul politici și strategii naționale raportăm *Programul de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale pentru anii 2022-2025*. Obiectivele de dezvoltare ale prezentului program sunt raliate la obiectivele vizând prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență, inclusiv modernizarea sistemului de avertizare timpurie și consolidarea capacităților de comunicare în situații de urgență [15].

Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării este o entitate guvernamentală recent creată, care are misiunea de a consolida lupta împotriva dezinformării, manipulării informațiilor și ingerințelor străine; urmând să implementeze măsuri pentru a asigura securitatea spațiului informațional și pentru a crește gradul de reziliență a societății în fața amenințărilor [16].

Municipiul Chișinău a aderat la inițiativă globală *Making Cities Resilient 2030*, dezvoltând o strategie de reziliență urbană, care include componente de comunicare comunitară și educație pentru reducerea riscurilor de dezastre. Alăturarea inițiativei Biroului Națiunilor Unite pentru Reducerea Riscurilor de Dezastre confirmă angajamentul orașului de a-și spori reziliența și pregătirea pentru provocările viitoare, inclusiv reducerea riscurilor de dezastre și adaptarea la schimbările climatice [17].

În Republica Moldova, pentru prima dată, a fost aplicată metodologia globală de evaluare a rezilienței, elaborate de UNDRR și CDRI. Documentul *Republica Moldova: Foaia de parcurs privind întărirea rezilienței infrastructurii critice* oferă o viziune coerentă și aplicabilă pentru consolidarea infrastructurii esențiale. Sunt supuse analizei cadrul normativ și instituțional, formulate considerații privind reducerea riscurilor de dezastre în toate sectoarele, elaborat planul de acțiuni pentru consolidarea rezilienței infrastructurii critice [18].

Raportul *Supporting Disaster Resilience in the Republic of Moldova and Ucraine* are scopul de a sprijini efortul țărilor în consolidarea utilizării cunoștințelor privind riscurile de dezastre, cu scopul de a le reduce și de a construi reziliența locală și națională. Ca urmare a războiului din Ucraina, riscurile de dezastre din Republica Moldova și Ucraina au devenit din ce în ce mai complexe și interconectate. O varietate de evenimente periculoase au amplificat riscul unor dezastre cumulative și în cascadă, amenințând progresele în dezvoltare și sistemele critice. Indicele de risc subnațional INFORM acoperă 37de unități administrative din Republica Moldova și se bazează pe date din surse deschise provenite de la instituții internaționale [19].

Remarcăm în acest context un șir de publicații și inițiative dezvoltate de sectorul non-guvernamental. Un studiu colectiv, realizat în cadrul proiectului NATO „*Promovarea rezilienței în domeniul securității prin cercetare*”, elucidează aspecte ce țin de reziliență și securitate [20]. Organizarea taberei interactive pentru tineri „*Information Resilience Camp for young Moldovans*” a contribuit la dezvoltarea competențelor de identificare și combatere a dezinformării [21].

Generalizarea cadrului conceptual al cercetării demonstrează că reziliența societală nu poate fi concepută doar ca reacții la șocuri, ci presupune o construcție socia-

lă și instituțională bazată pe transparență, încredere, participare civică și mecanisme eficiente de comunicare și informare publică. Comunicarea de risc, criză și postcriză prin coerența strategiilor aplicate contribuie la informarea publicului, reducerea incertitudinilor și restabilirea încrederii populației după situații de criză.

Dezvoltarea cadrului strategic și instituțional demonstrează preocuparea pentru fortificarea rezilienței societale. Aprobarea *Programului de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale*, crearea Centrului pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării, aderarea municipiului Chișinău la inițiativa „*Making Cities Resilient 2030*", precum și aplicarea metodologiei globale de evaluare a rezilienței infrastructurii critice reprezintă repere ale unui efort direcționat spre adaptare la noi riscuri. Totodată, implicarea societății civile, mediului academic și partenerilor internaționali demonstrează caracterul multidimensional și intersectorial al rezilienței.

Efectele indirecte ale războiului din Ucraina asupra Republicii Moldova demonstrează că riscurile devin din ce în ce mai complexe și interconectate, necesitând un cadru integrat de guvernanță a riscurilor. În acest context, comunicarea și informarea publică devin esențiale nu doar pentru gestionarea situațiilor de urgență, ci și pentru transformarea crizelor în oportunități de învățare și adaptare la schimbări. Integrarea dimensiunii comunicare și informare în politicile publice devine esențială pentru construirea unei societăți reziliente, capabile să răspundă eficient provocărilor actuale și să prevină vulnerabilitățile viitoare.

Metodologia de cercetare. Acumularea materialului empiric în teren a fost realizată în perioada 07-18 aprilie 2025. Metoda aplicată a fost ancheta sociologică, utilizând chestionarul sociologic ca instrument de cercetare, ce reprezintă un set structurat de întrebări. Procedeul aplicat a constat în distribuirea chestionarelor, explicarea scopului studiului, completarea acestora față în față cu respondenții, verificarea răspunsurilor și prelucrarea ulterioară a datelor pentru analiza statistică în SPSS și realizarea interpretărilor sociologice. Autorul articolului face parte din echipa de cercetare în teren, Centrul Sociologie și Psihologie Socială al Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova.

Cercetarea cantitativă este parte componentă a subprogramului „Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană; abordări juridice, politologice și sociologice" (2024-2027). Acronimul și codul subprogramului: SENREMO 01.05.01. Prioritatea strategică: Provocări societale. Direcția strategică: Valorificarea capitalului uman și social.

Structura eșantionului cercetării empirice arată o pondere mai mare a respondenților din mediul rural 55,2%, din orașele mici 12,8% și orașele mari/ municipiile 32,1%, fapt ce reflectă realitățile demografice ale Republicii Moldova. Distribuția pe regiuni geografice indică următoarea reprezentare: municipiul Chișinău 26,7%, regiunile Nord 22,8%, Centru 29,6%, Sud 21,0%. Structura de gen a eșantionului indică o reprezentare relativ echilibrată: 53,0% femei și 47,0% bărbați. Analiza reprezentării pe grupe de vârstă include: 16-24 de ani – 15,6%, 25-29 ani –

5,5%, 30-39 ani – 14,2 %, 40-49 ani 17,7%, 50-64 ani – 28,8%, 65+ –18,2%. Componenta educațională a eșantionului include: studii primare 1,0%, studii gimnaziale/9 clase 12,4%, studii secundare/liceu 17,5%, studii profesional-tehnice/vocaționale 36,0%, studii universitare/postuniversitare 32,8%, altceva 0,3%. Etnia preponderent este reprezentată de moldoveni 68,5%, urmată de români 13,0%, iar minoritățile etnice includ: ucraineni 5,8%, ruși 4,8%, găgăuzi 4,8%, bulgari 3,6%, romi 0,3% și alte etnii 0,2%. Datele socio-demografice arată o dominare clară a confesiunii ortodoxe, care reunește 88,2%, restul reprezentând minorități religioase (baptist/adventist/martor al lui Iehova 4,0%, catolic 0,9%, altă religie 0,9%), ateu 6,0%. Analiza pentru distribuția respondenților după statutul profesional arată că majoritatea sunt salariați 64,9%, urmați de: lucrător pe cont propriu 7,2%, lucrător familial neremunerat 6,9%, patron 2,7%, membru al unei cooperative 0,6%, altceva 17,7% (prevalând statutul de pensionar, student, lucrător ocazional, angajat neoficial).

Eșantionul estimat este reprezentativ din punct de vedere al indicatorilor socio-demografici, cu predominanță a respondenților din mediul rural, vârste medii și înaintate, educație profesional-tehnică și universitară, sex feminin, etnie moldovenească și apartenență religioasă ortodoxă, precum și statut profesional preponderent de salariat. Această structură a eșantionului reflectă realitățile socio-demografice și permite o analiză relevantă a percepțiilor și comportamentelor de comunicare și informare a populației în contextul specific al Republicii Moldova.

Interpretarea datelor empirice cantitative. *Comunicarea și informarea în situații de urgență* reprezintă elemente esențiale pentru protejarea populației și reducerea impactului crizelor. Un sistem eficient de informare trebuie să asigure transmiterea rapidă, clară și accesibilă a mesajelor, încât acestea să ajungă la fiecare cetățean. Canalele oficiale, mass-media tradițională, rețelele sociale urmează să fie corelate pentru a evita dezinformarea și a menține încrederea publicului în autorități. Totodată, este necesară dezvoltarea unor mecanisme de comunicare bidirecțională, prin care populația nu doar să primească informații, dar și să își poată exprima nevoile și să contribuie la gestionarea eficientă a crizei. Consolidarea strategiilor de comunicare contribuie la sporirea rezilienței comunităților în fața situațiilor de urgență.

Rezultatele datelor empirice relevă că majoritatea respondenților se percep ca fiind mai curând informați 57,8% și foarte bine informați 13,4%, ceea ce denotă un nivel ridicat al încrederii în propria capacitate de a accesa și înțelege informațiile. Totodată, 21,7% au declarat că sunt nai curând neinformați, iar 7,2% deloc informați, fapt ce confirmă existența unui segment semnificativ al populației care se consideră insuficient informați despre diferite probleme și evenimente.

La întrebarea dacă în timpul pandemiei COVID-19 au fost pe deplin informați despre situația reală și acțiunile pe care trebuie să le întreprindă, majoritatea respondenților s-au situat în categoria mai curând informați 45,8% și foarte bine informați 19,4%, ceea ce indică faptul că strategiile de informare publică dezvoltate de structurile oficiale au avut un grad relativ înalt de informare. Cu toate acestea, un procent notabil, au declarat că mai curtând au fost neinformați 23,4% și deloc

informați 11,3%, ceea ce relevă existența unor vulnerabilități în procesul de transmitere și recepționare a informației. Această distribuție a răspunsurilor reflectă existența diferențelor în accesul și percepția informației. Deși comunicarea oficială a decurs relativ eficient, totuși unele segmente ale populației s-au confruntat cu probleme în accesul la informație și lipsa de încredere în sursele oficiale.

Datele de teren, obținute la întrebarea referitoare la accesul la sursele de informare veridice în timpul situațiilor de urgență, reflectă o distribuție echilibrată, dar și existența unor incertitudini. Astfel, aproape jumătate dintre respondenți 49,7% consideră că au acces la informații credibile, ceea ce demonstrează o anumită funcționalitate a mecanismelor de comunicare oficială și a canalelor mass-media. Tot aici, identificăm un procent important de 24,0%, care afirmă că nu dispun de astfel de surse, iar 26,3% nu pot evalua veridicitatea informațiilor primite, situație ce relevă o vulnerabilitate în percepția și validarea informației. Distribuția profilată sugerează existența unei fracturi informaționale în mediul social. Pe de o parte, constatăm respondenți conectați la surse oficiale și dispuși să le valorizeze, pe de altă parte, segmente de populație care fie nu au încredere, fie întâmpină dificultăți în a distinge între informațiile autentice și cele false.

Estimarea celor mai eficiente canale de comunicare din localitate, constată dominanța grupurilor comunitare pe social media 47,7%, urmate de posturile de televiziune locale 43,3%, site-urile primăriei locale 31,4%, adunările comunitare 24,7%, posturile de radio comunitare 18,5%. Totodată, ponderea acumulată de indicatorii site-ul primăriei locale și adunările comunitare indică asupra importanței interacțiunii instituționale directe și a transparenței autorităților în procesul de comunicare. În categoria altceva, figurează: prietenii, colegii, rude, posturile de televiziune străine, medicul de familie, dar și zvonurile. Menționarea categoriilor sociale precum prieteni, rude, colegi sau medicul de familie evidențiază rolul rețelelor de comunicare interpersonală în circulația informației, ceia ce confirmă ipoteza că legitimitatea mesajului nu depinde doar de canal, ci și de capitalul social al emițătorului. Iar prezența zvonurilor, ca sursă de informare, semnalează despre riscul propagării dezinformării. Explicația rezidă în necesitatea eficientizării canalelor oficiale de acoperire a necesităților de informare a populației autohtone.

Evaluarea frecvenței utilizării canalelor de comunicare, prezentate anterior, pentru a ști ce se întâmplă în localitate și a fi conectat cu membrii localității, indică faptul că adunările comunitare relevă o participare redusă a populației: deloc 47,1%, foarte rar 20,1%, rar 18,9%, frecvent 10,1%, foarte frecvent 3,8%. Adunările comunitare, deși recunoscute anterior ca un canal eficient de comunicare pentru aproape un sfert dintre respondenți (27,4%), aproape două treimi (67,0%) declară că nu participă deloc sau o fac foarte rar, ceea ce sugerează un grad scăzut de implicare comunitară prin acest format tradițional. Discrepanța identificată între percepția utilității și frecvența reală poate fi explicată prin factori structurali, precum: organizarea neregulată a adunărilor, dificultăți logistice de participare, lipsa de transparență. Dar și prin schimbarea comportamentului de consum informațional al populației, care mi-

grează către forme mai rapide și mai accesibile, oferite de Internet. Doar 13,9% din universul eșantionat au declarat că participă frecvent sau foarte frecvent la adunări, ceea ce denotă că acest canal formal de comunicare continuă să joace un rol important doar pentru un segment restrâns al populației. Concluzia, ce se impune în urma analizei acestui item, este că adunările comunitare continuă să rămână un mecanism tradițional de comunicare, valorizat simbolic ca instrument de coeziune locală, dar și marginalizat în practică de noile modalități digitale de interacțiune și informare.

Distribuția răspunsurilor pentru posturile de radio comunitare arată un grad mai scăzut de utilizare comparativ cu adunările comunitare. Partea majoritară a respondenților au afirmat că nu utilizează deloc 56,0%, foarte rar 14,2% sau rar 15,7% posturile de radio comunitare pentru a se informa despre evenimentele locale. Doar 9,3% le accesează frecvent și 4,9% foarte frecvent. Acest canal treptat își pierde relevanța în practica informațională cotidiană. Tendințele identificate sunt explicabile prin schimbările intervenite în obiceiurile de consum media, limitările tehnice de acoperire, profilul socio-demografic al utilizatorului reprezentat de populația mai în vârstă și din comunitățile rurale. Postul de radio comunitar, recunoscut ca parte a infrastructurii tradiționale de comunicare, este eclipsat de noile medii digitale. Totuși, menținerea sa ca sursă de informare pentru un segment de populație restrâns îl face util într-o strategie multicanal de comunicare, mai ales în situații de urgență, când diversitatea canalelor crește șansele de acoperire a tuturor categoriilor sociale.

Comparativ cu itemii analizați anterior, adunările comunitare și posturile de radio comunitare, posturile TV comunitare se remarcă printr-un nivel semnificativ mai ridicat de utilizare. Aproximativ 33,9% dintre respondenți afirmă că o folosesc frecvent sau foarte frecvent, fapt ce o plasează printre canalele tradiționale cu cea mai mare relevanță pentru informarea locală. Chiar dacă 40% dintre respondenți declară că nu utilizează deloc acest canal, iar 10% foarte rar, totuși este de peste două ori mai mare frecvența decât în cazul radioului comunitar și a adunărilor comunitare. Fapt ce poate fi explicat prin accesibilitatea ridicată a televiziunii ca mediu vizual și ușor de recepționat, credibilitatea tradițională pe care televiziunea o deține în raport cu alte canale media, rolul de informare media dominant pe care televiziunea tradițional o are în societatea moldovenească. Astfel, televiziunea deși nu mai este dominantă în preferințele de comunicare, totuși rămâne relevantă pentru un segment larg al populației. În efortul de consolidare a strategiilor de reziliență societală, televiziunea este esențială în situații de urgență, mai ales pentru publicurile cu acces limitat la Internet sau pentru persoanele în vârstă.

Analiza frecvenței utilizării site-ului primăriei identifică următoarea distribuție a răspunsurilor: deloc 44,2%, foarte rar 14,7%, rar 15,9%, frecvent 17,3%, foarte frecvent 7,8%. Site-ul primăriei ocupă o poziție intermediară între canalele tradiționale și noile forme de comunicare digitală. Aproximativ 25,1% utilizează frecvent și foarte frecvent site-ul primăriei, demonstrând că este o sursă relevantă pentru un segment important al populației, însă nu una dominantă. Se remarcă proporția ridicată a celor care nu folosesc deloc acest canal de informare 44,2%. Explicația fiind nivelul scăzut

de alfabetizare digitală, în special în rândul persoanelor vârstnice, acces limitat la Internet pentru anumite categorii sociale și lipsa de actualizare a site-urilor oficiale, ceea ce reduce atractivitatea și utilitatea lor. Deși site-ul primăriei are potențial de a fi o platformă oficială de comunicare transparentă, datele sociologice arată că impactul său real este moderat și corelează cu calitatea materialului publicat și încrederea în instituția publică locală. În efortul de consolidare a strategiilor de reziliență societală, site-ul primăriei trebuie privit ca un instrument valoros, capabil de a informa și mobiliza populația la nivel local.

Grupurile comunitare pe social media au devenit o realitate în peisajul practicilor de comunicare comunitare. Rezultatele arată că grupurile comunitare de pe social media reprezintă cel mai utilizat canal de comunicare locală. Astfel, 27,8% le utilizează frecvent, iar 15,8% foarte frecvent, pentru a fi la curent cu noutățile locale. Factorii explicativi ai acestui nou fenomen comunicațional rezidă în interactivitatea, caracterul local al informației, diversitatea conținutului, accesibilitate și rapiditate, costuri minime. Din perspectiva consolidării strategiilor de reziliență societală, grupurile comunitare de pe social media sunt un instrument de mobilizare socială rapidă, dar și un canal vulnerabil la dezinformare și manipulare emoțională, ce necesită corelare cu sursele oficiale pentru a evita propagarea informațiilor eronate. Deși identificăm un segment de 23,4% care deloc nu utilizează aceste grupuri, ponderea lor este mult mai mică decât în cazul televiziunii locale 40,0%, site-ului primăriei 44,2% sau a radioului comunitar 56,0%.

Spre deosebire de canalele oficiale, testate anterior, respondenții utilizează frecvent 39,3% și foarte frecvent 24,2% alte canale de comunicare. Acestea includ rețele personale de încredere (prieteni, vecini, membrii familiei); rețele profesionale (colegii/colective de muncă, medicul de familie); surse mediatice externe (televiziuni din străinătate, portaluri de știri, Youtube, Telegram site-uri oficiale) și a zvonurilor. Structurarea acestor opțiuni identifică o zonă vulnerabilă la dezinformare și influențe străine, fapt ce poate afecta coerența și veridicitatea fluxului informațional la nivel local. Explorarea itemului altceva confirmă că respondenții nu se bazează exclusiv pe canale instituționalizate sau mass-media autohtonă, ci valorifică spații de comunicare mult mai extinse. Valorizează rețele informale și surse personale, pe care le utilizează mult mai frecvent decât alte canale de informare analizate.

Sugestiile emise de respondenți pentru îmbunătățirea accesului și a calității informației în situații de urgență, sunt grupate tematic, încât să poată fi identificate ideile principale. Cea mai relevantă categorie identificată din răspunsuri, ține de canalele și mijloacele de comunicare: utilizarea telefoanelor mobile prin alerte sms, notificări, aplicații mobile, apeluri automate; lansarea platformelor digitale, a site-urilor oficiale, informații plasate pe Telegram și Facebook; deschidere pentru mass-media tradițională comunitară, emisiuni specializate. Metode mai tradiționale, emise de respondenți, sunt: clopotul la biserică, amplificatoare radio, panouri informative, anunțuri publice, adunări comunitare.

Altă categorie de propuneri țin de accesibilitate și incluziune socială: acces la Internet pentru vârstnici, educație digitală pentru diferite categorii de vârstă. Calitatea și veridicitatea informației poate fi fortificată prin oferirea de informații corecte, clare și la timp; crearea unor surse unice oficiale de gestionare a informației în situații de urgență; combaterea știrilor false, blocarea site-urilor false, amendarea celor care dezinformează, verificarea informațiilor prin filtre autorizate.

Implicarea autorităților statului prin lansarea canalelor oficiale ale instituțiilor; responsabilizarea guvernului și a autorităților locale în transmiterea informației; publicarea deciziilor consiliilor locale; crearea rețelelor de voluntariat și implicarea comunității. Infrastructura logistică poate fi dezvoltată prin: crearea unei rețele de alertă națională prin sms, aplicații mobile oficiale, instalarea stațiilor tehnice de avertizare, stabilirea spațiilor de refugiu în caz de urgență. Alte idei emise: deschiderea și transparența guvernării, responsabilitate și calm în comunicare, libertatea de exprimare, schimbarea guvernării ca reflecție a neîncrederii în autorități.

Generalizând în baza răspunsurilor emise, constatăm că respondenții solicită un sistem unitar, rapid și accesibil de alertare (prin telefon, Internet și mass-media tradițională), susținut prin acțiuni de educație și instruire a populației. Totodată, există o cerere puternică pentru transparență, veridicitate și combaterea dezinformării, precum și pentru responsabilizarea autorităților publice locale, dar și a populației comunităților.

Interpretarea datelor empirice cantitative privind comunicarea și informarea în situați de urgență demonstrează că acestea constituie fundamentul consolidării strategiilor de reziliență societală. Un sistem eficient de comunicare presupune transmiterea rapidă, clară și accesibilă a mesajelor către întreaga populație, utilizându-se canale adaptate diverselor grupuri sociale. Corelarea canalelor oficiale guvernamentale cu mass-media tradițională și cu rețelele sociale devine esențială pentru prevenirea dezinformării, în deosebi în situații de urgență, și pentru menținerea încrederii publicului în autorități. Aplicarea mecanismelor bidirecționale, care permit cetățenilor să intervină cu comentarii, aprecieri, să transmită nevoi, întrebări sau observații, contribuie la o gestionare mai participativă și mai eficientă în situații de criză.

Rezultatele studiului sociologic relevă coexistența canalelor tradiționale și digitale, dar și polarizarea publicurilor privind încrederea în sursele de informare. Deși canalele instituționalizate păstrează relevanță, totuși noile practici comunicaționale devin tot mai valorificate, în deosebi în rândul populației active. Persistența unui segment de respondenți care se autodetermină drept neinformat sau care nu are acces la surse veridice indică asupra unei vulnerabilități structurale. Sugestiile emise de respondenți (nevoia unui sistem unitar, rapid și accesibil de alertare; educație digitală și informațională; transparență instituțională și responsabilitate guvernamentală; cooperare între autorități și comunități; diversificarea canalelor de comunicare etc.) pot complementa documentele de politici publice în vederea consolidării strategiilor de reziliență societală. Se conturează necesitatea unei strategii de comunicare multicanal, care să combine mediile tradiționale cu platformele digitale și să valorifice li-

derii de opinie locali, în vederea consolidării rezilienței informaționale și a reducerii vulnerabilităților comunicaționale în situații de urgență.

Concluzii generale. Analiza teoretică și empirică, prezentată în articol, demonstrează că reziliența societală în domeniul comunicării și informării reprezintă un proces sistemic, multidimensional de durată, care implică atât consolidarea capacităților instituționale, cât și dezvoltarea parteneriatelor comunitare și celor internaționale. Rezultatele cercetării relevă că eficiența răspunsurilor la situații de urgență depinde în egală măsură de planificarea strategică a resurselor, de transparența și coerența mesajelor transmise de autorități, de rolul activ al mass-mediei și al platformelor digitale, dar și de implicarea civică a populației.

Sprijinul acordat Republicii Moldova de către Consiliul Europei și Uniunea Europeană confirmă caracterul interdependent al rezilienței societale și necesitatea alinierii strategiilor naționale la standardele și politicile europene. În același timp, cercetarea empirică evidențiază existența unor vulnerabilități informaționale în rândul populației, ce implică necesitatea îmbunătățirii mecanismelor de acces la informații clare, rapide și veridice, precum și dezvoltarea unor forme interactive de comunicare bidirecțională. Reziliența societății moldovenești poate fi consolidată doar printr-o abordare integrată multidimensională, unde comunicarea strategică și informarea corectă sunt esențiale pentru educarea populației în domeniul gestionării riscurilor și transformării crizelor în oportunități de coeziune socială.

Recomandări pentru consolidarea strategiilor de comunicare și informare în situații de urgență. Dezvoltarea unui cadru normativ și instituțional, capabil să asigure transparența și coerența mesajelor în spațiul public. Elaborarea și actualizarea periodică a protocoalelor de comunicare și informare în situații de criză. Definirea responsabilităților instituțiilor implicate în transmiterea mesajelor pentru a evita contradicțiile în declarațiile oficiale. Crearea unor mecanisme de comunicare bidirecțională pentru întreținerea dialogului cu cetățenii. Formarea și instruirea continuă a purtătorilor de cuvânt prin implicarea în programe de trening în comunicare de criză și management informațional. Conlucrarea cu organizațiile societății civile pentru contracararea narativelor false. Integrarea programelor de educație privind riscurile în situații de urgență în instituțiile de învățământ. Lansarea campaniilor publice de informare orientate spre pregătirea populației pentru comportamente preventive. Reflectarea experiențelor naționale și internaționale, schimb de bune practici. Consolidarea parteneriatelor cu organizațiile internaționale și implicarea acestora în dezvoltarea unor instrumente inovative de comunicare în caz de urgență.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Joint Communication on ”A Strategic Approach to Resilience in the EU’s External Action”. Disponibil: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/memo_17_1555.

2. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Disponibil: https://ec.europa.eu/echo/files/policies/resilience/com_2012_586_resilience_en.pdf.
3. European Commission and Moldova agree on 2-yar Comprehensive Strategy for Energy Independence and Resilience. Disponibil:https://enlargement.ec.europa.eu/news/european-commission-and-moldova-agree-2-year-comprehensive-strategy-energy-independence-and-2025-02-04_en?utm_source=chatgpt.com.
4. EU and Moldova increase digital cooperation for better resilience in strategic areas. Disponibil: https://romania.representation.ec.europa.eu/news/ue-si-republica-moldova-isi-sporesc-cooperarea-digitala-pentru-o-mai-buna-rezilienta-domenii-2025-07-14_ro?prefLang=en&etrans=en.
5. New European Digital Media Observatory hub fights disinformation in Ukraine and Moldova. Disponibil:
https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/new-european-digital-media-observatory-hub-fights-disinformation-ukraine-and-moldova.
6. Moldova: EU launches civilian mission to strengthen the resilience of the security sector in the areas of crisis management and countering hybrid threats. Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2023/05/22/moldova-eu-launches-civilian-mission-to-strengthen-the-resilience-of-the-security-sector-in-the-areas-of-crisis-management-and-countering-hybrid-threats/.
7. Parteneriat de securitate și apărare între Republica Moldova și Uniunea Europeană. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2024/PARTENERIAT%20DE%20SECURITATE%20%C8%98I%20AP%C4%82RARE.pdf.
8. EU-Moldova summit, 4 July 2025. Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2025/07/04/.
9. Joint Declaration following the first EU-Republic of Moldova Summit. Disponibil: https://enlargement.ec.europa.eu/news/joint-declaration-following-first-eu-republic-moldova-summit-2025-07-04_en?utm_source=chatgpt.com%20%22Joint%20%20EU-Republic.
10. Uniunea Europeană investește 9,5 milioane de euro pentru creșterea rezilienței Republicii Moldova. Disponibil: https://eu4moldova.eu/uniunea-europeana-investeste-95-milioane-de-euro-pentru-cresterea-rezilientei-republicii-moldova/?utm_source=chatgpt.com.
11. EU announces an additional €52 million to support the long-term resilience, recovery and reforms in the Republic of Moldova. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/delegations/moldova/eu-announces-additional-%E2%82%AC52-million-support-long-term-resilience-recovery-and-reforms-republic_en?s=223.

12. An introduction to risk communication. Disponibil: https://wkc.who.int/resources/publications/i/item/an-introduction-to-risk-communication.
13. Crisis Communication. Disponibil : https://oxfordre.com/politics/display/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-1537.
14. Post-Crisis Assessments and Recovery Planning. Disponibil: https://fpi.ec.europa.eu/what-we-do/post-crisis-assessments-and-recovery-planning_en.
15. Program de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale pentru anii 2022-2025. Disponibil: https://www.dse.md/sites/default/files/pdf/Plan_de_activitatea/PPGSUE_2022-2025_HG_nr.846_2022.pdf.
16. A fost instituit Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării. Disponibil : https://www.parlament.md/ns-newsarticle-A-fost-instituit-Centrul-pentru-Comunicare-Strategic-i-Combatere-a-Dezinformrii.nspx.
17. Chișinău Municipality leads resilience efforts in Moldova. Disponibil: https://www.undrr.org/news/chisinau-municipality-leads-resilience-efforts-moldova.
18. Republic of Moldova: National Roamning for Critical Infrastructure Resilience. Disponibil: https://midr.gov.md/files/shares/Moldova_Roadmap_Critical_Infrastructure_Resilience_RO_FINAL.pdf.
19. Supporting Disaster Resilience in the Republic of Moldova and Ucraine. Disponibil: https://www.undrr.org/media/100685/download?startDownload=20250920.
20. Reziliența în atenția securității. Disponibil: https://infocenter.md/wp-content/uploads/2021/12/Studiu_Securitatea-si-Rezilienta.pdf.
21. Information Resilience Camp for young Moldovans. Disponibil: https://euneighbourseast.eu/opportunities/information-resilience-camp-for-young-moldovans/.